

แบบฟอร์มมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

ชื่อหน่วยงาน กลุ่มส่งเสริมโภชนาการสตรี และเด็กปฐมวัย สำนักโภชนาการ กรมอนามัย	คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด
	ชื่อตัวชี้วัด ร้อยละเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

เพื่อใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

2. ขอบเขต (Scope)

เอกสารฉบับนี้ ครอบคลุมขั้นตอนการปฏิบัติงานส่งเสริมโภชนาการและการเจริญเติบโต และแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็กอายุ 0 - 5 ปี ซึ่งครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็กอายุ 0 - 5 ปี โดยมีกระบวนการตั้งแต่การกำหนดผู้รับผิดชอบ กรอบการดำเนินงาน การจัดทำแผนงาน/โครงการ การถ่ายทอดการดำเนินงาน ตลอดจนถึงการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล

3. คำจำกัดความ (Definition)

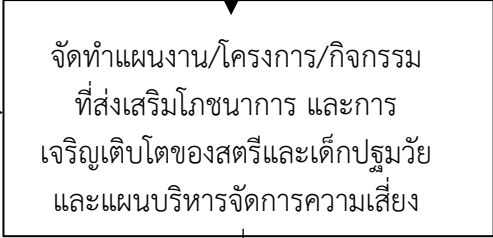
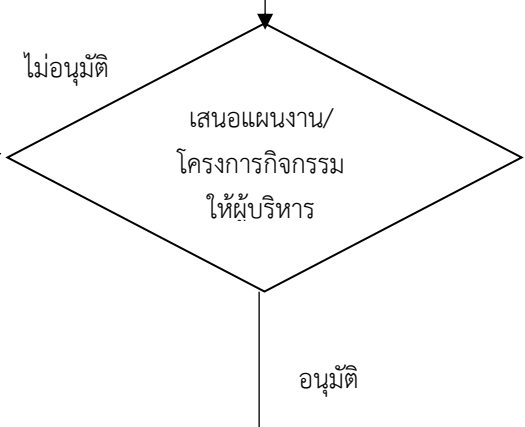
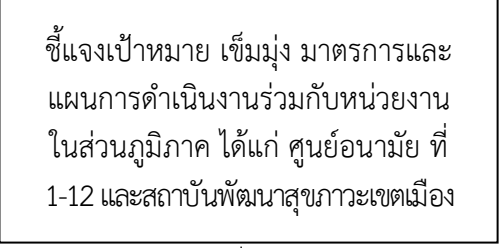

- 3.1 เด็กอายุ 0 - 5 ปี หมายถึง เด็กแรกเกิด จนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน
- 3.2 สูงดี หมายถึง เด็กที่มีความยาวหรือส่วนสูงอยู่ในระดับสูงตามเกณฑ์ขึ้นไป (สูงตามเกณฑ์ ค่อนข้างสูง หรือสูง) เมื่อเทียบกับกราฟการเจริญเติบโตความยาว/ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ กรมอนามัย ชุดใหม่ ปี พ.ศ. 2563 (และประยุกต์จากองค์การอนามัยโลก) โดยมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ -1.5 SD ของความยาว/ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ
- 3.3 สมส่วน หมายถึง เด็กที่มีน้ำหนักอยู่ในระดับสมส่วน เมื่อเทียบกับกราฟการเจริญเติบโตน้ำหนักตามเกณฑ์ความยาว/ส่วนสูง กรมอนามัย ชุดใหม่ ปี พ.ศ. 2563 (และประยุกต์จากองค์การอนามัยโลก) โดยมีค่าอยู่ในช่วง $+1.5$ SD ถึง -1.5 SD ของน้ำหนักตามเกณฑ์ความยาว/ส่วนสูง
- 3.4 สูงดีสมส่วน หมายถึง เด็กที่มีความยาวหรือส่วนสูงอยู่ในระดับสูงตามเกณฑ์ขึ้นไปและมีน้ำหนักอยู่ในระดับสมส่วน (ในคนเดียวกัน)
- 3.5 ภาวะทุพโภชนาการ หมายถึง ภาวะที่ทารกและเด็กบริโภคอาหารและได้รับสารอาหารไม่เหมาะสมทั้งปริมาณ และชนิดอาหาร ซึ่งอาจจะได้รับมากเกินไปจนเกิดความไม่สบาย หรือได้รับอาหารน้อยเกินไปจนเกิดภาวะขาดอาหาร (Under Nutrition) หากขาดอาหารแบบฉับพลัน เรียกว่า ภาวะผอม และหากขาดอาหารเป็นระยะเวลานานหรือเรื้อรัง เรียกว่า ภาวะเตี้ย

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

กลุ่มส่งเสริมโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัย สำนักโภชนาการ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1.	 <p>กำหนดกรอบการดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ/คณะทำงาน และกำหนดกรอบการดำเนินงาน</p>	กำหนดผู้รับผิดชอบงาน/ คณะทำงาน และกรอบ การดำเนินงาน	ภายใน เดือน สิงหาคม	นักวิชาการ กลุ่มส่งเสริม โภชนาการ สตรีและเด็ก ปฐมวัย	- แบบ มอบหมายงาน
2.	 <p>วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมโภชนาการ และการ เจริญเติบโตของสตรีและเด็กปฐมวัย และช่องว่าง (Gap) การดำเนินงาน</p>	วิเคราะห์สถานการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม โภชนาการและการ เจริญเติบโตของสตรีและ เด็กปฐมวัย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศและ ช่องว่าง (Gap) การ ดำเนินงานโดยใช้กลยุทธ์ PIRAB	ภายใน เดือน กันยายน	นักวิชาการที่ ปฏิบัติงานใน กลุ่มส่งเสริม โภชนาการ สตรีและเด็ก ปฐมวัย	- รายงานผล การ ดำเนินงานที่ ผ่านมา - ข้อมูลจาก HDC กระทรวง สาธารณสุข - เอกสาร วิชาการต่างๆ - งานวิจัย
3.	 <p>กำหนดเป้าหมายและมาตรการการ ขับเคลื่อนงาน/เข็มมุ่งสำคัญในการ ดำเนินงานส่งเสริมเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน และลดปัญหาทุพโภชนาการ</p>	กำหนดเป้าหมายและ มาตรการการขับเคลื่อน งาน/เข็มมุ่งสำคัญในการ ดำเนินงานส่งเสริมเด็ก อายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน และลดปัญหาทุพ โภชนาการตามกลยุทธ์ PIRAB ที่สอดคล้องกับ สถานการณ์ และปิด ช่องว่าง (Gap) การดำเนินงาน	ภายใน เดือน ตุลาคม	นักวิชาการที่ ปฏิบัติงานใน กลุ่มส่งเสริม โภชนาการ สตรีและเด็ก ปฐมวัย	- แผน ยุทธศาสตร์ ระดับชาติ/ กระทรวง/ กรม/สำนัก -แผนปฏิบัติ งานด้าน โภชนาการ - คู่มือ/แนว ทาง การ ดำเนินงาน
					

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
					
4.		จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่สอดคล้องกับมาตรการขับเคลื่อนงาน	ภายในเดือนตุลาคม	นักวิชาการที่ปฏิบัติงานในกลุ่มส่งเสริมโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัย	- องค์ความรู้การส่งเสริมโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัย
5.		นำเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และแผนบริหารจัดการความเสี่ยงภายใต้แผนงานโครงการให้กับผู้บริหารพิจารณาให้การอนุมัติ	ภายในเดือนตุลาคม	อธิบดี/รองอธิบดี/ผู้อำนวยการสำนักนักวิชาการกลุ่มส่งเสริมโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัย	- แบบฟอร์มการจัดทำโครงการ
6.		ชี้แจงเป้าหมาย เชื่อมโยง มาตรการและแผนการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศูนย์อนามัยที่ 1-12 และสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับจังหวัด	ภายในเดือนพฤศจิกายน	นักวิชาการที่ปฏิบัติงานในกลุ่มส่งเสริมโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัย ศูนย์อนามัยที่ 1-12 และสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับจังหวัด	-
					

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
7.		ดำเนินงานตามแผน ทั้งในระดับส่วนกลาง และศูนย์อนามัยที่ 1 – 12 / สถาบันพัฒนาสุขภาพ เขตเมือง	เดือน ตุลาคม - กันยายน	นักวิชาการที่ กลุ่มส่งเสริม โภชนาการสตรี และเด็กปฐมวัย ศูนย์อนามัยที่ 1-12 และ สถาบันพัฒนา สุขภาพเขต เมือง	-
8.		กำกับ ติดตาม นิเทศ และ เยี่ยมเสริมพลังในระดับ พื้นที่/เวทีตรวจราชการ/ การนิเทศงาน และ ประเมินผลการดำเนินใน ระยะระหว่างการ ดำเนินงานและสิ้นสุด แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม	ไตรมาสที่ 2 และ 3	นักวิชาการที่ ปฏิบัติงานใน กลุ่มส่งเสริม โภชนาการสตรี และเด็กปฐมวัย ศูนย์อนามัยที่ 1-12 และ สถาบันพัฒนา สุขภาพเขต เมือง	-
9.		ส่งมอบงานและผลการ ดำเนินงานตามแผน	ทุก 6 เดือน	นักวิชาการที่ ปฏิบัติงานใน กลุ่มส่งเสริม โภชนาการ สตรีและเด็ก ปฐมวัย	แบบฟอร์ม การรายงาน และผลการ ดำเนินงาน
10.		สรุปผลและจัดทำรายงาน การดำเนินงานประจำปี	ภายใน เดือน กันยายน	นักวิชาการที่ ปฏิบัติงานใน กลุ่มส่งเสริม โภชนาการ สตรีและเด็ก ปฐมวัย	แบบฟอร์ม การจัดทำ สรุปผลและ จัดทำรายงาน ประจำปี